

До 70-річчя Івано-Франківського осередку УАЛДВК і кафедри дерматології та венерології

З давня лікарі об'єднувалися у спільноти, товариства, асоціації для захисту професійних прав, обміну досвідом, узгодження дій щодо лікування і профілактики хвороб, організації та проведення протиепідемічних заходів, ознайомлення з новими методами діагностики, новітніми технологіями лікування хвороб шкіри, підвищення фахового рівня знань.

Українське товариство лікарів-дерматовенерологів (правонаступником якого з 2000 року є Українська асоціація лікарів-дерматовенерологів і косметологів) утворено 1938 року. З появою дерматологічної спільноти в обласних центрах, великих містах утворювалися осередки лікарів-дерматовенерологів. До того часу в Західній Україні (до приєднання у 1938 році до СРСР) такі об'єднання не існували, не було також окремої дерматовенерологічної служби. Спеціалізовану дерматовенерологічну допомогу надавали терапевти, хірурги, інші лікарі.

Після визволення Прикарпаття від німецько-фашистських загарбників у серпні 1944 року невідкладними стали питання організації системи охорони здоров'я у краї. У жовтні 1944 року в місті Станіславі було відкрито обласний дерматовенерологічний диспансер, а в районах — спеціалізовані кабінети. Першим головним лікарем цього обласного ШВД було призначено В'ячеслава Григоровича Гордєєва. В обласному диспансері на той час працювали 5 лікарів (В.Г. Гордєєв, М.М. Кравець, В.І. Димитрашко, Г.М. Добровольська, Д.І. Акопов). Лише в трьох районах — Надвірнянському (М.С. Прохорова), Косівському (А.І. Каблучко) та Рогатинському (В.П. Крюкова) — кабінети очолювали лікарі, в інших 22 районах спеціалізовану дерматовенерологічну допомогу надавали фельдшери.

Доволі поширеним у повоєнні часи на Прикарпатті були туберкульоз шкіри, мікоз, короста,

педикульоз, сифіліс. З метою отримання інформації та координації дій щодо зменшення захворюваності на заразні хвороби шкіри та сифіліс проводилися щоквартальні наради обласних і районних спеціалістів. За пропозицією головного лікаря обласного диспансеру В.Г. Гордєєва було утворено обласне лікарське товариство. В.Г. Гордєєва обрано головою товариства. До товариства увійшли 10 лікарів (6 лікарів обласного диспансеру, 3 районні спеціалісти, 1 лікар-дерматовенеролог військового шпиталю). На засідання запрошували фельдшерів, які працювали в районних дерматовенерологічних кабінетах. На зібраннях демонструвалися випадки патології шкіри та сифілісу, розглядалися діагностичні помилки, велися дискусії, доводилися до відома накази вищих медичних органів, заслуховувалися звіти районних спеціалістів.

У жовтні 1945 року до міста Станіслава (з 1962 року Івано-Франківськ) було переведено 2-й Харківський медичний інститут, утворено кафедру шкірних та венеричних хвороб. Першим завідувачем кафедри і проректором з наукової роботи став доктор медичних наук, професор Л.Г. Христин, учень відомого в Україні вченого-дерматовенеролога професора О.М. Тижненка, який у 1921—1941 роках очолював кафедру дерматології та венерології Київського медичного інституту. В лікарське товариство влилися свіжі сили: професор Л.Г. Христин, асистенти І.Г. Харченко, О.К. Тшешецька, А.Й. Войцеховська, клінічні ординатори С.М. Кисельов, Г.Г. Гавриш. Головою товариства було обрано професора Л.І. Христіна. Обласне товариство лікарів-дерматовенерологів спільно з кафедрою і диспансером розпочали активне вивчення захворюваності на шкірні та венеричні недуги у регіоні, з'ясовували причини їх поширення. Для цього організовували експедиції, які виїжджали

в села і райони області, проводили огляди населення, виявляли хворих, розробляли невідкладні організаційні та лікувально-профілактичні заходи, створювали скабієзорії. До протиепідемічної роботи залучали лікарів-інфекціоністів, санітарних лікарів, фахівців ветеринарної служби, місцеву владу. Результати роботи регулярно обговорювалися на засіданнях обласного наукового товариства. Організаційні заходи реалізувалися через накази та розпорядження обласного і районних відділів охорони здоров'я, нормативні акти державних установ.

Левову частку у виконанні цих заходів взяла на себе кафедра. Результати обстежень науково обґрунтовувалися та публікувалися у вигляді тез, статей, інформаційних листів, методичних розробок. Також проводилися інструктажі лікарів та середнього медичного персоналу сільських дільниць. У 1949 році завершено наукову роботу «Туберкульоз шкіри на Прикарпатті, частота, шляхи зниження захворюваності», видано збірник наукових статей. За матеріалами експедицій вивчено захворюваність на сифіліс, його епідемічні аспекти. В 1951 році асистент І.Г. Харченко успішно захистив кандидатську дисертацію «Сифіліс на Гуцульщині».

На Прикарпатті, особливо в гірських районах, основним видом сільського господарства було тваринництво. Одним з частих дерматозів у регіоні були мікози. Дуже висока захворюваність сільського населення реєструвалася на інфільтративно-нагнійні форми трихофітії. Джерелом зараження були велика рогата худоба, скотарі. Спільними зусиллями медиків, санітарних лікарів, ветеринарної служби з виявлення і санації джерел та контактів, дератизації приміщень захворюваність на трихофітію знизилася майже в 10 разів. Суттєву допомогу надали санітарно-освітні заклади. В шістдесятих роках ХХ сторіччя завдяки поголовній вакцинації великої рогатої худоби колективних та індивідуальних господарів захворюваність на трихофітію зменшилася до спорадичних випадків. На жаль, трихофітія нині «ожилла», і однією з причин цього є відмова від вакцинації.

У 1950 році на черговому спільному засіданні обласного наукового товариства лікарів-дерматовенерологів і кафедри дерматології та венерології було заслухано доповідь лікаря В.Г. Гордєєва про лікування деяких новоутворень шкіри запропонованою ним рідиною. Відповідний метод лікування було запатентовано і надіслано на розгляд фармакологічного комітету СРСР. Позитивне рішення дало змогу проводити лікування деяких пухлин шкіри в умовах обласного клінічного диспансеру. В 1953 році успішно апробовано нову

фармакологічну форму — пасту Гордєєва. Проліковано сотні хворих, захищена кандидатська дисертація, а лікар В.Г. Гордєєв нагороджений Державною премією СРСР II ступеня.

У подальшому поступово зміцнювалася дерматовенерологічна служба області, розширилася клінічна база диспансеру, відкрилися районні диспансери та відділення. Кафедра стала центром наукових досліджень з проблем дерматології та венерології на Прикарпатті. Кількість членів обласного наукового товариства зросла до 46. Засідання поєднувалися з переривчастими курсами підготовки лікарів-дерматовенерологів. Було захищено ще дві кандидатські дисертації: «Поєднана одночасна терапія сифілісу пеніциліном та вісмутовими препаратами» (А.Й. Войцеховська), «Вагосимпатичні новокаїнові блокади в лікуванні хронічних дерматозів» (С.М. Кисельов). У 1960 році головою товариства обрано завідувача кафедри доктора медичних наук, професора Арона Рафаїловича Шифріна.

У сімдесяті роки ХХ сторіччя на Прикарпатті почала швидкими темпами розвиватися приладобудівна, хімічна, нафтопереробна, лісопереробна промисловість, будувалися хімічні, нафтовидобувні та нафтопереробні підприємства. До дерматологів почали звертатися робітники промислових підприємств з хворобами шкіри, пов'язаними з виробництвом. На спільне засідання кафедри і товариства було внесено питання вивчення професійних дерматозів у краї. Хід виконання та результати досліджень обговорювалися на засіданні товариства, розроблялися лікувально-профілактичні заходи, які впроваджувалися безпосередньо на виробництві. Кафедра широко залучала до наукових досліджень членів товариства. Крім професійних дерматозів, провідною науковою тематикою було вивчення мікроелементів та металоферментів при хронічних дерматозах. Було захищено три кандидатські дисертації: «Рефлекторні судинні зв'язки шкіри кистей і стоп (до патогенезу епідермофітії)» (Д.І. Томашівський), «Мікроелементи Cu, Zn, Co у хворих на епідермофітію стоп» (В.С. Медвідь), «Деякі біохімічні показники порушення обміну у хворих на рак шкіри» (В.Є. Ткач). Виконано 5 комплексних тем, надруковано понад 100 наукових праць, 42 з них — спільно із практичними лікарями. Отримало 2 авторських свідоцтва, 8 раціональних пропозицій.

Із 1972 до 1985 року кафедру і обласне наукове товариство очолював доктор медичних наук, професор Леонід Михайлович Гольдштейн, учень відомого українського дерматолога і лепролога Донецької наукової школи М.О. Тор-

суєва. На засіданні товариства обговорювалися питання проблемного характеру. З доповідями виступали працівники кафедри, досвідчені дерматологи області, запрошували провідних вчених, зокрема професора Ю.К. Скрипкина, І.І. Маврова, М.О. Торсуєва, Б.Т. Глухенького, Л.Д. Калюжну, В.Г. Коляденка, Н.І. Тумашову, В.П. Федотова та інших. Особливу увагу приділяли демонстрації хворих, проводили дискусії. Цікаві випадки рідкісних дерматозів описувалися у фахових журналах. Було започатковано спільні засідання товариств дерматовенерологів, акушерів-гінекологів, урологів, ендокринологів, онкологів, інфекціоністів та лікарів-лаборантів, на яких обговорювалися спільні заходи щодо зниження захворюваності на ППСШ та заразні хвороби шкіри, діагностика та виявлення пухлин шкіри. Науковою тематикою кафедри були професійні та алергічні дерматози. Вивчено захворюваність на професійні дерматози на виробничому об'єднанні «Хлорвініл», заводах «ТОС», «Надвірнянський нафтопереробний», «Нафтобурмаш», «Позитрон», арматурному і цементно-шиферному. Проводилися науково-практичні конференції, впроваджувалися організаційно-профілактичні заходи, вивчалася їхня ефективність. Науково-практичні розробки викладено в 6 авторських свідоцтвах, 15 раціоналізаторських пропозиціях, 5 інформаційних листах та 200 наукових працях.

Наступних 25 років обласне наукове товариство (з 2001 року — обласний осередок Української асоціації лікарів-дерматовенерологів і косметологів) очолювали завідувачі кафедри: заслужений лікар України, академік Нью-Йоркської академії наук, кандидат медичних наук, доцент Василь Євтихійович Ткач (1985—2001) та доктор медичних наук, професор Олександра Васиївна Буянова (2001—2010). За цей період примножувалися традиції, щомісячні засідання осередку присвячувалися актуальним проблемам дерматології, венерології та косметології, організації спеціалізованої медичної допомоги населенню. На Прикарпатті цю допомогу надають два дерматовенерологічних диспансери, три відділення, 21 фаховий кабінет. Лікарі спільно зі співробітниками кафедри вивчають причини захворюваності, розробляють і впроваджують у практику новітні технології в лікуванні та профілактиці шкірних і венеричних хвороб. Лікарі області беруть активну участь у роботі науково-практичних конференцій, симпозіумів, чергових з'їздів УАЛДВК.

Робота кафедри зосереджена на вдосконаленні методики викладання студентам курсу дерматовенерології, впровадженні результатів науко-

вих досліджень у педагогічний процес, підготовки кадрів. Відкрито цикли тематичного удосконалення, передатестаційної підготовки. Наукові дослідження колективу кафедри спрямовані на вивчення патогенезу хронічних дерматозів, професійних захворювань, профілактику ППСШ. За цей період захищено докторську (О.В. Буянова) і 8 кандидатських дисертацій (В.О. Фіщук, О.Д. Александрук, Л.О. Хімейчук, Н.Ю. Сенишин, О.П. Кухта, І.Г. Цідило, Л.О. Сенчук, Г.Є. Гірник). Видано 3 монографії, 3 навчальних посібники, понад 250 наукових праць. Зареєстровано 4 авторських свідоцтва, 16 раціональних пропозицій, виконано 2 госпдоговірні теми на промислових підприємствах області.

Із 2010 до вересня 2014 року кафедру очолювала доктор медичних наук, професор Наталія Григорівна Вірстюк. Наукові дослідження планувалися в ракурсі вивчення функції гепатобіліарної системи при хронічних дерматозах. Виконано 2 комплексні теми, підготовлено до захисту 1 кандидатську дисертацію, надруковано понад 30 наукових праць. Працівники кафедри взяли участь у підготовці національного підручника з дерматовенерології, навчально-методичного посібника та тлумачного дерматологічного словника. Обласний осередок у ці роки очолював доцент Василь Євтихійович Ткач.

У квітні 2013 року головним лікарем КЗ «Івано-Франківський обласний клінічний шкірно-венерологічний диспансер» призначено кандидата медичних наук, доцента Іванну Григорівну Цідило, а у вересні 2014 року завідувачем кафедри дерматології та венерології Івано-Франківського національного медичного університету обрано кандидата медичних наук, доцента Олександра Дмитровича Александрюка. Молодість, творчий ентузіазм, енергійність позитивно вплинули на діяльність кафедри і обласного диспансеру. Виконується комплексна наукова тема, підготовлена до захисту докторська дисертація, заплановано 2 кандидатські дисертації. Пожвавилася робота обласного осередку УАЛДВК. На засідання вносяться актуальні питання сьогодення, впроваджено щомісячні повідомлення про сучасні методи лікування шкірних та венеричних хвороб, демонструються хворі з рідкісними дерматозами. У засобах масової інформації, на радіо, телебаченні активно проводиться освітня робота щодо актуальних дерматовенерологічних проблем: ППСШ, псоріазу, атопічного дерматиту, пухлин шкіри. На базі обласного диспансеру і кафедри проведено дві науково-практичні конференції «Прикарпатські дерматовенерологічні дні», які мають стати традиційними.

Кафедра і обласний диспансер беруть активну участь у щорічному скринінговому обстеженні мешканців області у рамках всевітньої програми «Євромеланома». Значно покращилася матеріально-лікувальна база кафедри і комунального закладу «Обласний клінічний дерматовенерологічний диспансер».

Усі 70 років обласний дерматовенерологічний диспансер і кафедра дерматології та венерології працюють спільно і злагоджено задля

розв'язання проблем дерматовенерологічної служби. Слід згадати головних лікарів: В.Г. Гордеева, М.Є. Перліса, В.Т. Голубовського, М.І. Сопільняка, Р.Ф. Никифорука, які стояли біля витоків дерматовенерологічної служби та примножували її добрі традиції. На сьогодні Івано-Франківський осередок УАЛДВК налічує 105 членів і є одним з активних осередків Української асоціації лікарів-дерматовенерологів і косметологів.

В.Є. Ткач, О.Д. Александрук
ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»
І.Г. Цідило, Р.Ф. Никифрук
КЗ «Івано-Франківський обласний клінічний
шкірно-венерологічний диспансер»